

Modulvizsga 2023 ősze

Pedagógia BA

Társadalompedagógia, oktatáspolitikai, oktatásgazdaságtan

1. A társadalompedagógia alapjai, kapcsolata az oktatás világgal

a) Fogalom, kialakulás, kezdetek. Nemzetközi vonatkozások.

b) Hazai kialakulás és irányzatok az ezredfordulón.

Kozma Tamás & Tomasz Gábor (2000). Szociálpedagógia. Osiris Kiadó. 7-27., 124-131., 143-147., 148-155, 183-188., 189-208.

Ajánlott: Pornói Imre: A szociálpedagógia gondolata a századfordulón http://real-j.mtak.hu/12250/7/szocped201812_jav5.pdf

*Nagy Ádám (szerk.). (2017) Tizenkilencre lapot? Szociálpedagógia a XXI. században. Kiadó: Pallasz Athéné Egyetem – Iuvenis Ifjúság szakmai Műhely, ISZT Alapítvány (segítő szakirodalom a keretezéshez)

2. Gyermekvédelem

a) Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról:

- Célok, alapelvek, hatályosság, jogharmonizáció (családjogi, önkormányzati, szociális, közoktatási tv., köznevelési tv., gyermeki jogok)
- Feladatkörök/feladatmegosztás: állami, önkormányzati, civil szféra, irányítás, fenntartás, finanszírozás

A hazai gyermekvédelem struktúrája, működése:

- A gyermekvédelmi ellátások területei és intézményei: (a hatósági intézkedések, a pénzbeli, természetbeni, alap- és szakellátás tartalmi jellemzői)
- Gyermekvédelem és reszocializáció

Herczog Mária (1994). A gyermekvédelem nemzetközi gyakorlata. Pont Kiadó, Bp. (csak M.o.-ra vonatkozó rész)

Herczog Mária (szerk.) (2011). A gyermekvédelem nagy kézikönyve. Budapest. Complex (vonatkozó fejezetek) (Ped. könyvtárban megvan) (felépítéshez keretnek: ppt-k, órai jegyzetek: Életkorok pedagógiája I.-II.)

1997/XXXI. tv. hatályos változata. Elérhető: net.jogtar.hu

Szöllősi Gábor (2000). Hogy fogalmunk legyen róla. (A veszélyeztetettség fogalma az amerikai gyermekvédelemben) *Esély*, 4. 39-71. http://www.esely.org/kiadvanyok/2000_4/szollosi.pdf

Volentics A. (1996.). *Gyermekvédelem és reszocializáció*. NTK Bp. (vonatkozó fejezetek) (DEENK-ben megvan)

Ajánlott: DJI - Debreceni Javítóintézet - intézménylátogatás tapasztalatai, honlap, filmek. *Bebukottak; Káin gyermekei; Vasárnapi szülők; Nevelésre ítélve c. filmek*

b) Rendszerszemléletű gyermekvédelem és köznevelés. A gyermekvédelem pedagógiája. Iskolai szociális segítő tevékenység.

*Csók Cintia (2020). Az értékteremtő gyermeknevelést segítő szakemberek. *Kapocs*. https://epa.oszk.hu/02900/02943/00084/pdf/EPA02943_kapocs_2020_2_117-132.pdf

V. Gönczi Ibolya (2002). *A gyermekvédelem pedagógiája Debrecen, Pallas Debrecina 12.* (Ped könyvtárban elérhető)

V. Gönczi Ibolya: *A gyermekvédelem és az iskola* In: Varga Aranka (szerk.) (2015). *A nevelésszociológia alapjai* PTE Pécs, 211-241. o. https://wlislocki.pte.hu/sites/wlislocki.pte.hu/files/oldal_mo/nevelesszociologia_alapjai_bel_full.pdf

1997/XXXI.tv. hatályos változata. Elérhető: net.jogtar.hu

*Útmutató az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység bevezetéséhez és gyakorlásához az iskolában

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/efop194/194_Utmutato_iskola_190710.pdf

3. Hátrányos helyzet, tőkeelméletek, reziliencia

a) A hátrányos helyzet gyermekvédelmi törvény szerinti és pedagógiai fogalma, típusai, a hátrányos helyzet kezelése

*1997/XXXI. tv. hatályos változata. Elérhető: net.jogtar.hu

Várnagy Elemér & Várnagy Péter (2000). *A hátrányos helyzet pedagógiája*. Corvinus Kiadó <http://rs1.szif.hu/~foldes/h%E1tr%E1nyos%20h.%20pedag%F3gi%E1ja.pdf> (Fontos: Megváltoztak azóta az idézett jogszabályok)

V. Gönczi Ibolya (2015). *Gyermek-és ifjúságvédelem, a hátrányos helyzet kezelése*. Debrecen, Debreceni Egyetemi Kiadó,

Kozma Tamás (1975). *Hátrányos helyzet*. Budapest: Tankönyvkiadó. 0-71. oldal. <https://mek.oszk.hu/11200/11279/11279.pdf>

b) Tőkeelméletek és reziliencia

Pusztai, Gabriella (2020). A tanulmányi életút során hasznosítható tőkefajták. In: Pusztai, Gabriella (szerk.) Nevelésszociológia: Elméletek, közösségek, kontextusok. Debrecen, Magyarország: Debreceni Egyetemi Kiadó (2020) 408 p. pp. 29-54. http://real.mtak.hu/137821/1/pusztai_nevelesszociologia_2020.pdf

Ceglédi, Tímea (2020). Reziliencia és kompenzáló tényezők. In Pusztai Gabriella (szerk.). Nevelésszociológia. Elméletek, közösségek, kontextusok. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó. 101-129. ISBN 978-963-318-883-5 http://real.mtak.hu/137821/1/pusztai_nevelesszociologia_2020.pdf

4. A gyermekkor és az ifjúkor pedagógiája, szociológiai és pszichológiai határterületei.

a) A gyermekkor

*Tóth László: Pszichológia a tanításban. Debrecen, Pedellus, 2007. Fejlődéelméletek c. fejezet, 14-36. oldal

* Golnhofer Erzsébet: A tanuló. In Falus Iván (szerk.), Didaktika. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó (2021-es kiadás: online elérhetősége: https://mersz.hu/hivatkozas/m872d_book1)

Vajda Zsuzsanna (2001). A gyermek pszichológiai fejlődése. Helikon. K., Bp.

b) Az ifjúságkutatások helye az életkorok pedagógiájában. Aktuális trendek Magyarországon. Demográfia, oktatási helyzetkép, társadalmi struktúra és rétegződés, munkavállalás, anyagi helyzet, kockázati magatartások, identitások, állampolgári szocializáció, civil világ, szabadidő, kultúra, fogyasztás, IKT, migráció

Szakirodalom: Ifjúság kutatás 2000, 2004, 2008, 2012, 2016, 2020

5. Informális és nonformális nevelés, család, média

a) Az informális nevelés színterei (család és társadalom, család és iskola kapcsolata; környezet, szubjektív-objektív tér; szomszédság, társadalmi-, politikai tér, helyi társadalom, civil társadalom). A nonformális nevelés színterei (munkahely, az üzem társadalma; politika, közelet, kormányzás, döntés, szervezetek, politikai kultúra, politikai szocializáció; vallás-vallásosság, vallási szervezetek, egyházak, szekták, vallási szocializáció). A média világa és szerepe a szocializációban (kommunikáció, tömegkommunikáció, fogyasztók)

* Engler Ágnes (2020). Családi közösségek. In Pusztai Gabriella (szerk.). Nevelésszociológia. Elméletek, közösségek, kontextusok. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó. ISBN 978-963-318-883-5 http://real.mtak.hu/137821/1/pusztai_nevelesszociologia_2020.pdf

*Pusztai Gabriella, Csók Cintia (2022). Pedagógusok és iskolai segítő szakemberek nézetei a családi életre nevelés implementációjával és fejlesztésével kapcsolatban. Kapocs. https://epa.oszk.hu/02900/02943/00090/pdf/EPA02943_kapocs_2022_3-4_108-116.pdf

*Kenyeres Attila Zoltán & Bényei Judit (2020). Médiaértelmező közösségek. In Pusztai Gabriella (szerk.). Nevelésszociológia. Elméletek, közösségek, kontextusok. Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó. 101-129. ISBN 978-963-318-883-5 http://real.mtak.hu/137821/1/pusztai_nevelesszociologia_2020.pdf

Engler Ágnes (2023). A családpedagógia új kihívása: Paradigmaváltás a családi életre nevelés koncepciójában. Akadémiai doktori értekezés. http://real.d.mtak.hu/1420/7/dc_1879_21_doktori_mu.pdf

Kozma Tamás (2001). Bevezetés a nevelésszociológiába. Nemzeti Tankönyvkiadó, 125-159., 160-259. 572-589.

https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_519_J11_1185_2/adatok.html

N. Kollár Katalin – Szabó Éva (2004). Pszichológia pedagógusoknak (vonatkozó fejezetek)

https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_520_pszichologia_pedagogusoknak/adatok.html

Szabó Éva: Szeretettel és szigorral. Budapest: Akadémiai Kiadó <http://www.koncertpedagogia.hu/Szabo%20Eva%20Szeretettel%20es%20szigorral.pdf>

b) A család térben és időben (a család fogalma, szerkezete, funkciói, fejlődési tendenciái). A családi életre nevelés kérdései, családi ártalmak. A „CSÉN” kialakulásának társadalmi, gazdasági politikai vetülete, hazai és külföldi tendenciák, családi életciklusok, a családtagok és a köznevelés szerepvállalása a nevelésben, nevelési módszerek, dilemmák, ártalmak a családban

*Komlói Sándor (szerk.) (1995). Családi életre nevelés. Nemzeti Könyvkiadó, 15-73. 97-163.

*Somlai Péter (1997). Szocializáció: A kulturális átörökítés és a társadalmi beilleszkedés folyamata. Corvina Kiadó, Budapest, 148-160., 160-170.

Vaskovics László (2002). A család fejlődése Európában *Educatio*, 3. 349-364.

Somlai Péter - Tóth Olga (2002). A házasság és család változásai az ezredforduló Magyarországon *Educatio*, 3. 339-348.

*Csányi Vilmos (1990). Az emberi természet. *Humánétológia*. Vince K. 197-208.

*Komlói Piroska-Pécsi Rita: A család működéséről. In: Komlói Piroska (szerk.) (2014). Felkészítés a családi életre és a kapcsolati kultúrára. Károli Gáspár Református Egyetem – L'Harmattan Kiadó, Budapest. 79-108.

(Ajánlott: Aktualizálás: friss KSH adatok válaszokról, gyermekszületésekről. Film: Amerikai szépség)

6. Iskolai teljesítményzavarok és a közoktatás feladatai

a) Különleges bánásmód

A köznevelési törvény alapján a különleges bánásmódot igénylő tanulói típusok definiálása, csoportosítása, az intézmények és pedagógusok kötelezettségei, feladatai, lehetőségei e gyermekek nevelése és oktatása kapcsán; differenciálás.

*Tóth László (2015). Sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése. Debreceni Egyetemi Kiadó <https://docplayer.hu/24229608-Toth-laszlo-sajatos-nevelesi-igenyu-tanulok-fejlesztese.html>

F. Földi Rita (2004). Hiperaktivitás és tanulási zavarok Comenius Kiadó Kft. ISBN: 2050000014222 (online nem elérhető)

Torda Á. (szerk.) (1993). Szemelvények a tanulási zavarok köréből. NTK. Bp.

Györgyi Zoltán, Kőpatakiné Mészáros Mária (2012). Oktatási egyenlőtlenségek és sajátos igények <http://ofi.hu/10-oktatasi-egyenlotlensegek-es-sajatos-igenyek-gyorgyi-zoltan-kopatakinemeszaros-mari>

A POS gyerekek

A hiperaktív gyermek

A FI-MO-TA gyerekek (neten letölthető vagy Ped. könyvtárban elérhető; mind rövid, érthető, sok példa bennük)

Varga, J. (szerk.) (2022). A közoktatás indikátorrendszere 2021. Budapest: Közgazdaságtudományi Intézet. Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont. https://kti.krtk.hu/wp-content/uploads/2022/02/A_kozoktatasi_indikatorrendszere_2021.pdf

*2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

*32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról

b) Szegregáció, integráció, inklúzió

Szegregáció, integráció, inklúzió fogalma, különbségek, esetleges átfedések, kapcsolat a három fogalom között. Multikulturalizmus, interkulturális nevelés.

Varga Aranka: Esélyegyenlőség és inklúzió az iskolában In: Varga Aranka (szerk.) (2015). A nevelésszociológia alapjai PTE Pécs 241-273 o. https://wlislocki.pte.hu/sites/wlislocki.pte.hu/files/oldal_mo/nevelesszociologia_alapjai_bel_full.pdf

Torgyik Judit: Multikulturalizmus, interkulturális nevelés In: Varga Aranka (szerk.) (2015). A nevelésszociológia alapjai PTE Pécs 161-182 https://wlislocki.pte.hu/sites/wlislocki.pte.hu/files/oldal_mo/nevelesszociologia_alapjai_bel_full.pdf

7. Emberi erőforrás. Népesedés

a) Az emberi erőforrás fejlesztés elmélete és az oktatástervezés. Mi az oktatás-gazdaságtan? (Történet, irányzatok, az oktatás-gazdaságtan mint oktatás-politika). Az emberi tőke-teória és a szűrőelmélet. Az emberi erőforrás fejlesztés elmélete és az oktatástervezés.

Polónyi István: Az oktatás gazdaságtana Osiris Kiadó, Budapest 2002. (vonatkozó fejezetek)
<https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/oktatas-gazdasagtana/ch02s02.html>

Polónyi István: Oktatás, oktatáspolitikai, oktatásgazdaság Tankönyvkiadó 2009 Budapest (vonatkozó fejezetek)
https://www.academia.edu/9989063/Pol%C3%B3nyi_I_Oktat%C3%A1s_oktat%C3%A1spolitikai_oktat%C3%A1sgazdas%C3%A1g

Polónyi István (2019). Humánerőforrások és az oktatás. Debreceni Egyetemi Kiadó (vonatkozó fejezetek)

b) Népesedésméletek és népesedéspolitikai. Népesedésméletek és népesedéspolitikai

Polónyi István: Az oktatás gazdaságtana Osiris Kiadó, Budapest 2002. (vonatkozó fejezetek)
<https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/oktatas-gazdasagtana/ch02s02.html>

Polónyi István: Oktatás, oktatáspolitikai, oktatásgazdaság Tankönyvkiadó 2009 Budapest (vonatkozó fejezetek)
https://www.academia.edu/9989063/Pol%C3%B3nyi_I_Oktat%C3%A1s_oktat%C3%A1spolitikai_oktat%C3%A1sgazdas%C3%A1g

Polónyi István (2019). Humánerőforrások és az oktatás. Debreceni Egyetemi Kiadó (vonatkozó fejezetek)

8. Oktatásgazdaságtan

a) A közoktatás, a szakképzés oktatás-gazdaságtani jellemzői és finanszírozása

Hajdú et al. (2019). A közoktatás indikátorrendszere 2019 https://www.mtakti.hu/wp-content/uploads/2020/01/A_kozoktatas_indikatorrendszere_2019.pdf

Polónyi István: Az oktatás gazdaságtana Osiris Kiadó, Budapest 2002. (vonatkozó fejezetek)
<https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/oktatas-gazdasagtana/ch02s02.html>

Polónyi István: Oktatás, oktatáspolitikai, oktatásgazdaság Tankönyvkiadó 2009 Budapest (vonatkozó fejezetek)
https://www.academia.edu/9989063/Pol%C3%B3nyi_I_Oktat%C3%A1s_oktat%C3%A1spolitikai_oktat%C3%A1sgazdas%C3%A1g

b) A felsőoktatás oktatás-gazdaságtani jellemzői és finanszírozása

Polónyi István: Az oktatás gazdaságtana Osiris Kiadó, Budapest 2002. (vonatkozó fejezetek)
<https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/oktatas-gazdasagtana/ch02s02.html>

Polónyi István: Oktatás, oktatáspolitikai, oktatásgazdaság Tankönyvkiadó 2009 Budapest (vonatkozó fejezetek)

https://www.academia.edu/9989063/Pol%C3%B3nyi_I_Oktat%C3%A1s_oktat%C3%A1spolitikai_ogazdas%C3%A1g